

STEV. 11. LETO IV.
 TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODAR-
 SKA IN KULTURNA VPRAŠANJA
 Lastniki in izdajatelji: Okrajni odbori OF Črnomelj,
 Kočevje in Novo mesto — Izhaja vsak petek — Odgo-
 vorni urednik Tone Golnik — Uredništvo in uprava:
 Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25 — Poštni
 predal 35 — Telefon uredništva in uprave 127 — Tekoči
 račun pri Narodni banki v Novem mestu 616-7-151 —
 Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četletna
 100 din — Tisk tiskarna "Ljudske pravice" v Ljubljani

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

AVTOMOBILSKA CESTA Zagreb-Ljubljana in Dolenjska

Cedanje pogostejši so v zadnjem času glasovi v našem tisku in javnosti o potrebi nadaljevanja avtoceste Beograd—Zagreb z avtocesto Zagreb—Ljubljana. Nova avtocesta, ki bo povezala cestno omrežje Slovenije s Hrvaško ima s posebnim ozirom na vedno večji razvoj turizma mednarodni pomen. Posebno za centralne avtoceste prav toliko kot pomeni nova avtocesta prav toliko kot izgradnja obalne turistične ceste v Dalmaciji.

Kaj pričakujemo Dolenjci od nove magistrale našega prometa? Predvsem bo prinesla že gradnja sama zaslužek tisočim ljudem, ki so zdaj le delno za-

posleni in životarijo na krpah svoje zemlje. Dograjena avtocesta bo poživila dolenjsko gospodarsko življenje, odprla krajše in hitrejši poti tujskemu prometu ter na vseh področjih pomagala odstranjevati dosedanje nerazvitost naše pokrajine.

V Zavodu za projektiranje nizkih in vodnih zgradb v Ljubljani izjavljajo, da je glavni načrt za novo avtocesto že gotov, izdelujejo pa tudi že podrobne načrte. Navajamo nekaj podatkov, ki bodo verjetno zanimali vse naše bralce.

Za gradnjo nove avtoceste so obstajale tri variante: izgraditev ceste po dolini Save, ob sedanji cesti in po dolini Krke. Strokovnjaki so se odločili za srednjo, ker bo tako povezanih z novo cesto največ najbolj naseljenih krajev, gradbeni dela pa bodo najlažje izvedljiva. Nova cesta pa bo poleg tega najkrajša zveza med Zagrebom in Ljubljano. Iz Ljubljane do Beograda bo trajal prevoz z dobrim avtomobilom po novi avtocesti le 6 do 7 ur, ogromni pa bodo prihranki na področju življenjski dobi motornih vozil in na manjši potrošnji goriva.

Zaenkrat bodo gradili samo en trak nove ceste. Širok bo z robnimi trakovi in bankinami 10 metrov, kasneje, ko bo promet narasel pa bodo po potrebi lahko zgradili še drugi trak. Cesta pa bo dopuščala povprečno hitrost 120 km na uro. Tej hitrosti bodo prilagojene tudi krivide, katerih radij bo znašal normalno 700 do 800 metrov, najmanjši radij krivin v najtežjem terenu pa bo 400 metrov.

Od Bregane na hrvaški meji do Skofljice pri Ljubljani bo cesta dolga 101 kilometer. Predvidenih je sedem priključkov na avtocesto: pri Brezicah, Krškem, Novem mestu, Trebnjem, Stični, v bližini Grosuplja in v Skofljici. Cesta bo namenjena izključno motornemu prometu, po dosednji cesti Ljubljana—Zagreb pa se bo odvijal samo krajevni promet (za vprege, kolesarje, pešce itd.).

Cesta, ki bo v glavnem grajena v betonu, na vzponih pa s kockami, stopi na slovensko ozemlje pri prehodu čez Bregano nekaj južno od Jesenic na Dolenjskem. Do prehoda čez Krko pri

Catežu teče cesta ob vznožju Gorjančev iznad Save. Odsek od Cateža do Ruhnje vasi v škocijski občini predstavlja ravninski del trase. Eden najtežjih problemov pri gradnji ceste bo približno 110 metrov dolg most, ki se bo vzel 15 metrov nad Krko in bo največji gradbeni objekt na trasi. Od Krke do Sv. Urha bo šla cesta po nasipu, od Ruhnje vasi do Otočca pa bo tekla ob vznožju hribovja v bližini Krke. Sedanje cesto Novo mesto—Tomažja vas bodo pri Beli cerkvi in Otočcu morali preurediti.

Od Otočca (St. Petra) bo zavila cesta proti sedlu nad Kartaljevem. Pri Bajnofu (pod Trško goro) je predviden priključek, s katerim bo Novo mesto povezano z novo avtocesto. Težaven bo prehod preko sedla nad Poljanami za sotesko imenico, odkoder bo cesta proti Trebnjem padala. Težaven bo spet prehod čez železnico Sevnica—Trebnje. V bližini Kamnitnega potoka, približno 1 km od Trebnjega, bo cesta prekora-

čila železnico Ljubljana—Karlovec, nato pa bo tekla precej vzporedno s sedanjo cesto vse do sedla na Medvedku. Pri Ivančini gorici bo ponovno prešla železniško progo in sedanjo cesto in prišla severno od Smarja v okolico Ljubljane.

Največje vprašanje, ki si ga ob vseh od gradnji nove ceste postavljamo na Dolenjskem, je »kaj?«? Po najnovejših vesteh je bila pred dnevi odobrena dodatna vsota za izvedbo letošnjih glavnih javnih del v Sloveniji. V znesku 300 milijonov dinarjev so zajeta tudi dela na prvem odseku bodoče avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb od Skofljice do Višnje gore, s katerimi bodo v kratkem pričeli.

Nova avtomobilska cesta torej ni več samo načrt, temveč dejstvo, od katerega si vsa Dolenjska obeta napredek in razvoj iz svoje zaostalosti.

V občini Kočevje so izvolili vaške odbore

Na zadnjih zborih so volivci živahnost razpravljali o različnih problemih, posebno takih, ki neposredno zadevajo vsakega prebivalca. Sem spada splošna čistota v mestu, manjša popravila stavb, čiščenje pločnikov, jarkov in cest in podobno. Vse to se da urediti brez večjih težav ob sodelovanju vseh prizadetih. Druga vprašanja, ki so večje gospodarskega pomena za mesto in okolico, pa se ne da urediti čez noč. Vedeti je treba, da je bilo Kočevje za časa NOV eno najbolj porušenihih mest v Sloveniji in da je obnova zelo počasna napredovala. Vprašanje moderne klavnice, avtobusne postaje, vodovoda in drugih gradenj je stvar vseh, ki žive in delajo v mestu in okolici. Področje mestne občine Kočevje ima najmočnejši socialistični sektor v Sloveniji, kjer je zelo malo privatnih kmetijskih gospodarstev in obrtnikov. Zato bi morala vprašanje novih gradenj (stanovanj, vodovoda, kopalnica, javnega stranišča itd.) poleg občine, ki je seveda prva poklicana in dolžna, da se za to stvari zanima, pretresati tudi podjetja oziroma njihovi delovni kolektivi. Velik del prebivalstva občine je zaposlen v podjetjih in mu zato ne more biti vseeno, kaj in koliko se gradi v mestu.

Volivci vseh 18 vasi so na zborih izvolili najboljše gospodarje v vaške odbore, ki bodo skrbeli za redno vzdrževanje vaških komunalnih naprav in tudi zahtevali delež od tistih, ki te naprave najbolj izkoriščajo. Veliko je bilo tudi govora o pripravi za proslavo 10. obletnice zasedanja Zbora odposlancev, o vzgoji otrok, o gradnji šol in drugih problemih.

Zahvala

Dolenjski list, uprava Novo mesto. Najpriskrneje se Vam zahvaljujem za izkazano sožalje za mojim pokojnim možem.

Nadalje se Vam najiskreneje zahvalim za pozornost in skrb, da ste mi tako hitro uredili zavarovalnico, da sem že danes prejela 10.000 din od DOZ, kar mi bo v veliko pomoč.

Vaš list pa prosim, da mi pošljate na naslov: Jamar Marija, Golnik, pošta Golnik.

Se enkrat za vse prisrčna hvala!

Golnik, 11. marca 1953.

Pozdravlja Vas:
Marija Jamar

Pomlad je pred pragom — zadnje krpe snega pa še kar ne morejo s travnikov in bregov, čeprav smo dobre štiri mesece prenašali zimo

12 TON PAPIRJA za popis prebivalstva v Sloveniji

Popis prebivalstva, ki bo od 1. do 3. aprila letos, zahteva veliko priprav in naporov ter tudi velike količine papirja. Vse popisno gradivo (razni obrazci in popisne pole ter navodila), ki se bo porabilo v vsej državi, tehta okrog 100.000 kg, to je deset vagonov. Samo za našo republiko bo šlo okrog 12.000 kilogramov gradiva. Pri popisu bo v Sloveniji sodelovalo nad 11.000 ljudi, v vsej državi pa preko 100.000 ljudi. Tako bo v Sloveniji vsak 132. prebivalec sodeloval pri popisu.

Popis ni samo stvar popisnih komisij in statističnih uradov, pač pa stvar vseh organov oblasti, vseh množičnih organizacij, še posebej pa vsakega popisovalca. Od vseh teh je odvisen uspeh popisa. Vsakemu prebivalcu mora biti jasno, zakaj je potreben popis in kakšne podatke je slehernik dolžan dati popisovalcu. Posebno naj pomagajo pri popisu množične organizacije predvsem pri tolmačenju pomena popisa in o dolžnostih prebivalcev v tistih krajih, kamor prihaja najmanj časopisov in nimajo radijskih sprejemnikov ter so za-

radi tega najmanj poučeni o tej važni in veliki akciji.

Novomeški okraj je razdeljen na 905 popisnih okolišev; popisovalcev ima 414 in še 15 inštruktorjev-kontrolorjev. Tajniki občinskih popisnih komisij so dobili že podrobna navodila na dnevni konferenci 14. in 15. marca. Vse potrebno gradivo so občinske komisije prejele v tem tednu. Ker bodo morala tudi podjetja izpolniti posebne obrazce za svoje delavce in uslužbenke, bodo vodje podjetij še posebej seznanjeni z načinom izpolnjevanja teh tako imenovanih pomožnih listov.

Kongres Osvobodilne fronte preložen na 26. april

Izvršni odbor Osvobodilne fronte Slovenije je v preteklem tednu sklenil, da bo kongres OF namesto 11. in 12. aprila, 26. aprila 1953.

V Novem mestu so slovesno proslavili 70-letnico smrti Karla Marxa

V petek 13. marca je bila v polni dvorani Doma JLA slavnostna proslava 70-letnice smrti Karla Marxa. Po »Internacionali«, ki jo je odigral orkester novomeške garnizije JLA, je zapel dve pesmi moški zbor SKUD »Dušan Jereba«. O življenju in delu velikega sina internacionalnega socialističnega delavskega pokreta je govoril član Okrajnega komiteja ZKS tov. Franc Kolar.

Zadružniki v Gribljah bodo gojili tobak

Redni letni občni zbor v kmečki delovni zadrugi »Majda Silc« v Gribljah je pokazal, da je gospodarski račun nujno potreben v našem kmetijstvu. Navzile suši, ki je prizadela pridelek, je gospodarjenje po gospodarskem računu že prvo leto dalo lep rezultat: zaslužek delovnega dne znaša 300 din in je za 73 din večji kot 1951. Gospodarski račun je tudi pokazal, da so imeli zadružniki lani pri živini 73.000 dinarjev izgube, kar se bo morda privatnim kmetom čudno zdelo, čeprav bi se to pokazalo tudi pri njih, če bi gospodarili s svinčnikom v roki. Gospodarski račun je dalje tudi pokazal, da je v zadrugi skoraj preveč delovne sile, saj je vsak zadružnik opravil povprečno vse leto le 145 delovnih dni. Zato bo potrebno, da zadruga dobi nove površine, najbolj primerno pa bi bilo, da dobi tistih 18 hektarjev preoranih pašnikov, za katere je plačala 57.000 dinarjev, to je stroške oranja in peskanja. Nad 500 manj opravljenih delovnih dni kot v letu 1951 tudi kaže, da se je po uvedbi gospodarskega računa močno dvignila storilnost. Samo pri obdelovanju enega hektarja krompirja je bilo potrebno v letu 1952 18 delovnih dni manj kot v letu 1951, kar pomeni prihranek najmanj 5400 din. Poleg tega pa zadruga ne more še v celoti izrabljati svojih strojev, ker ima zemljo razdrobljeno na majhne parcele, čeprav je bila delno izvedena združitev.

Na letošnjem občnem zboru, katerega so se udeležili tudi predsednik

okrajnega ljudskega odbora tov. Zunič, Jakljevič in zastopnik KDZ Stražnji vrh, so zadružniki razpravljali, da je treba nehati s pridelovanjem vseh vrst kultur, ker jim to ne donaja pravih koristi. Sklenili so, da bodo letos večje površine zasadili s krompirjem, ki prav dobro uspeva. Sprejeli so tudi predlog tov. Jakljeviča, naj bi pričeli s saditvijo tobaka in sklenili, da bodo letos za poljškojo zasadili s tobakom deset arov. Podnebje in zemlja sta ugodna za pridelovanje tobaka, kar se je pokazalo že med vojno, ko so mnogi kadič doma sadili tobak za lastno potrebo. Letos bodo tudi zgradili gnojno jamo, silos, gnojišče in kozolec, za kar imajo že nekaj kredita.

Borba za večjo proizvodnjo, to je bil soglasen sklep vseh zadružnikov, ker samo v tem tudi vidijo povečanje dohodkov. To bodo končno morali spoznati tudi tisti ostali Gribelci, ki si ustvarjajo socializem s tihoopstvom in prenehanjem deviz in vse na počez kritizirajo, samo sebe ne, kar je najbolj potrebno.

Novomeščani!

V četrtek 26. marca bo ob pol 8. uri zvečer v Sindikalnem domu redni letni občni zbor Turističnega društva. Vse člani in prijatelje društva ter razvoja dolenjskega turizma vabimo k polnoštevilni udeležbi. Na sporedu med drugim: predvajanje turističnega filma.

Odbor.

V upravnih odborih kmetijskih zadrug Bele krajine še vedno zapostavljajo žene

V Črnomljskem okraju je bilo v zadnjih tednih precej občnih zborov kmetijskih zadrug. Udeležba na zborih je povsod velika, ker se kmetovalci vedno bolj zavedajo pomena zadrug za dvig gospodarstva. Zelo aktivne so bile minulo zimo pri vseh zadrugah žene, saj so organizirale 25 različnih strokovnih tečajev, katere je obiskovalo skupno 549 žena in deklet. Na splošno kažejo žene veliko več zanimanja za izobrazbo ter volje za gospodarski in kulturni napredek vasi kot moški. Prav zaradi tega se nam zdi še bolj nesocialistično odiranje žena iz upravnih in nadzornih odborov splošnih kmetijskih zadrug.

Prav značilen primer za odnos do žena je v Adlešičih. Ko je na občnem zboru kmetijske zadruge prišlo do predlaganja kandidatov za upravni in nadzorni odbor, je nekdo predlagal v odbor tudi dve ženi, to je Marico Skube in Zorko Peteh. Temu predlogu se je uprli najprej Matija Peteh in izjavil, da je žena za dom in nikamor drugam, v upravni odbor pa naj pridejo samo moški. Za seboj je s tem predlogom potegnili še druge in prišlo je tako daleč, da je on in še več drugih zapustilo predčasno občni zbor!

Tudi na občnem zboru v Črnomlju so posamezniki pokazali, kako pojmu-

jejo socialistično enakopravnost žena in malih kmetov. Predlagali so, da naj pridejo v upravni odbor samo veliki kmetje, žena pa da sploh ni treba v odboru. Pri takem gledanju je izpadla iz odbora ugledna kmečka žena tov. Lojzka Urh in novem upravni odbor ni nobene žene. Ali je potem kaj čudnega, da pri takem gledanju na enakopravnost žen pri ljudeh, ki se smatrajo za naprednjake, tudi žene same odklanjajo sodelovanje v odboru?

S svojim delom med NOV in po vojni, zlasti pa v prizadevanju za splošno izobrazbo ter velikim zanimanjem za gospodarski, socialni, zdravstveni in kulturni dvig vasi so naše žene neštetokrat dokazale, da spadajo na najbolj odgovorna mesta, prav tako tudi v upravne odbore kmetijskih zadrug. Res ni povsod tako kot v Adlešičih in Črnomlju, vendar že ta dva primera dokazujeta, da je še mnogo nepravilnega gledanja na vlogo žen v vsakdanjem praktičnem življenju.

L. C.

Vremenska napoved

Med 23. in 27. marcem večkrat padavine. Okrog 27. marca sneg do nižin. Proti koncu lepo in pomladansko toplo vreme.

LESNO BOGASTVO NAJ POMAGA DOLENJSKI Z ZAOSTALOSTI

V nekaterih primerih se bo dalo to doseči v sedanjih napravah in obratih, drugod pa bo treba zamenjati več drobnih obratov z novimi sodobnimi napravami. Pred enakim problemom kot ostala Slovenija stoji tudi Dolenjska.

Letni prirastek lesa sicer krije močnejše obrate tega bazena (Straža, Soteska, Kočevje, Ribnica) v osemurnem obratovanju, ki pa jih bo treba v bližnji bodočnosti zamenjati z dvema večjima, moderno opremljenima obratoma, ki naj bi stala v bližini Straže in med Kočevjem in Ribnico. Večje spremembe v strukturi potrošnje lesa pa bo mogoče doseči le z izboljšanjem razmerja med kemično in mehanično predelavo v prid kemične. To bi odprlo nove vire surovin ob istočasni zmanjšanju potrošnje drv za kurjavo, kar smo prav v tem pri nas zelo razpisni. Medtem ko porabi na primer Švica po podatkih iz leta 1949 od celotne toplotne oskrbe le 19 odstotkov lesa, drugo pa premog in elektriko,

KAKSNE SO MOŽNOSTI ZA RAZVOJ LESNOPREDELOVALNE INDUSTRIJE NA DOLENJSKEM?

Pri iskanju najboljših rešitev za industrializacijo Dolenjske in splošne potrebe v lesni industriji, so nam koristno služili zgoraj navedeni podatki. Na tej osnovi je izdelan predlog za postopno odpravo gospodarske zaostalosti Dolenjske s pomočjo lesnega gospodarstva. Za ugotovitev surovinske osnove smo se poslužili ugotovitve splošnega popisa lesnih zalog iz leta 1951. Po teh podatkih imajo gozda gospodarska področja skupno z nedržavnim sektorjem 20 milijonov 775.516 kub. metrov lesnih zalog, od tega: novomeško področje na površini 74.939 hektarjev 6.854.200 kub. m; kočevsko področje na površini 35.185 ha 3.888.770 kub. m; ribniško področje na površini 34.963 ha 5.077.490 kub. metrov in brežiško področje na površini 64.870 hektarjev 4.963.056 kub. metrov.

Je osrednja točka, kjer naj bi se zbirala vsa ta količina bukovega lesa za nadaljnjo predelavo. Po naših računih je ta točka približno 12 km zahodno od Novega mesta, na progi med Stražo in Sotesko, od koder bi bila povprečna prevozna razdalja okrog 46 km. Ta razdalja ni prevelika, ker znaša na primer povprečna razdalja za prevoz surovin na mehanične obrate v Nemčiji od 60 do 70 km, v severnih državah pa celo 100 do 120 km.

Potrebno je opozoriti na dejstvo, da imajo naši gozdovi mešane sestoje iglavcev in listavcev v približnem razmerju 60 proti 40 %. Mešani gozdovi niso prednost za lesno industrijo, ker je proizvodnja v takih razmerah bolj zamotana in dražja ali pa trpi kvaliteta izdelka. V mehaničnih obratih, kolikor ni proizvodnja ločena na dva oddelka, je nemogoče izboljšati storilnost z boljšimi stroji in mehanizacijo, ker je manipulacija s trdim ali mehkim lesom različna. Enako je pri kemični predelavi odpadkov mehkega ali trdega lesa.

(Nadaljevanje sledi.)

Kratke vesti

OBISK MARSALA TITA V ANGLIJI — DOGODEK SVETOVNEGA POMENA

V ponedeljek je prispel predsednik naše republike tovariš Tito v Anglijo na večdnevni uradni obisk. Tu so ga pričakali najvišji angleški državni predstavniki. Maršal Tito je bil nato gost predsednika vlade Winstona Churchilla, angleške kraljice Elizabete II, obiskal je londonski mestni svet, ter razne britanske ustanove. Vsi svetovni časopisi poudarjajo izredno važnost tega obiska in navajajo, da bo ta obisk utrdil stike med Veliko Britanijo in Jugoslavijo. Vse časopise ocenjuje bivanje maršala Tita v Angliji kot mednarodni politični dogodek največjega pomena. Nekateri časniki napovedujejo, da se bo maršal Tito razgovarjal z angleškimi državniki tudi glede tržaškega vprašanja, toda o tem ni bilo doslej še uradno nič sporočenega.

VOLITVE V ZVEZNO SKUPŠČINO PRELOŽENE NA JESEN

Pretekli teden je imel Izvršni svet Ljudske skupščine FLRJ sejo, na kateri je razpravljati tudi o nekaterih notranjepolitičnih dogodkih. Svet je sklenil predlagati skupščini, naj bi bile volitve za zvezni parlament šele jeseni. Svoj

predlog bo utemeljil s tem, ker je jesenski čas najprimernejši za volitve razen tega pa bo do jeseni končana organizacija gospodarskega sistema.

ODLOŽENO JE RAZPRAVLJANJE O OSNUTKIH ZAKONA O VOLITVAH LJUDSKIH POSLANCEV

Kakor v zveznem merilu, tako so tudi pripravljali republiške zakone o volitvah poslancev ter v zboru proizvajalcev. Ker pa je Zvezni svet sklenil preložiti volitve na jesen, so tudi republiške skupščine odložile razpravljanje o osnutkih omenjenih zakonov na kasnejši čas.

DEMOKRACIJA PRI NAS NI PRAZNA BESEDA

V vsej naši javnosti je izredno živo odjeknil nedemokratski sklep upravnega odbora podjetja »Gradiša« in sicer, da znanega strokovnjaka za gradnjo hidrocentral ing. Pipana premeste iz Vuzenice v Zenico. Ing. Pipan je pred tem dal izjavo novinarju beogradske »Borbe«, v kateri je kritično ocenil nekatere ukrepe Gradišovega vodstva. Odgovorni ljudje »Gradiša« so hoteli s premetstvom ing. Pipana zapreti usta vsem, ki se z njihovim samovoljnim postopanjem ne bi strinjali. Prve dni tega tedna je bilo zasedanje delavskega sveta »Gradiša«. Razpravljali so o vprašanjih upravljanja »Gradiša«. V burnih razpravah so se razgallile nemogoče razmere v tem našem največjem gradbenem podjetju. Zadevo je pretrgal tudi Izvršni svet LRS, ki je sklenil direktorja Erzena razrešiti, ker je uporabljal metode, ki nasprotujejo demokratskim načelom.

300 MILIJONOV ZA JAVNA DELA V SLOVENIJI

Letos bomo izvedli več javnih del, za katere je predvideno okoli 300 milijonov dinarjev. Iz teh sredstev bodo predvsem nadaljevali z modernizacijo ceste Maribor—Ljubljana—Trst, zlasti na odseku Vrhnika—Logatec. Letos bomo začeli tudi graditi prvi del avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb, in sicer na sektorju Skofljica—Višnja gora.

Letos bodo v Ribnici prvič proslavili veliko zmago nad fašisti v Jelenovem žlebu

26. marca bo poteklo deset let, odkar so slavne partizanske brigade v Jelenovem žlebu nad Ribnico izvojevale eno največjih zmag nad italijanskimi fašisti. V kratkem, a zelo ostrem spopadu so naše brigade ta dan popolnoma uničile »slavni« 122. pehotni polk italijanske divizije »Macerata«.

Poseben iniciativni odbor pripravljala obširen spored za proslavo, ki bo, kot smo že zadnjič poročali, hkrati občinski praznik Ribnice. Proslava se bo začela 21. marca zvečer s predstavo »Viničarji«, katero bodo naslednji dan ponovili. 23. marca bo kino predstava »Zmajevo seme«, 24. marca predavanje v okviru Ljudske univerze. Predaval

bo Peter Sobar o pričetku upora v ribniški dolini. 25. marca zvečer bo na trgu v Ribnici bakljada. Na praznik, 26. marca bo jutrajšna žalna komemoracija na grobu padlih žrtev, nato pa partizanski pohod proti Črnemu vrhu, kjer je bilo prvo partizansko taborišče v ribniški dolini. Pri vseh proslavah bodo sodelovali stari borci in udeleženci bitke v Jelenovem žlebu, klub rezervnih oficirjev, garnizija JLA iz Ribnice in vse množične organizacije.

POPRAVEK

V članek »Slikarska razstava« v Novem mestu se je prikradla nekaj težjih tiskarskih napak, ki motijo celotni smisel sestavka. V 5. vst. 2. dne 27. februarja 1953 je treba v drugem stolpcu, konec prvega odstavka, popraviti »dvajdeset intervjuov« v »dvajdeset intervjuov«; druga vrstica drugega odstavka — »sopražni o Lamutovem« in ne »sopražni v Lamutovem«; tretji stolpec, 9. vrstica, se glasi pravilno: »stigmatizirane domačnosti in ne stigmatizirane domačnosti«; tretji stolpec, 15. vrstica pravilno: »sopražnosti in ne »sopražnosti«; tretji stolpec, 22. vrstica: »sopražnosti in ne »sopražnosti«.

V 5. vst. 10. dne 13. marca 1953: prvi stolpec, druga vrstica pod sliko — »Majadžič in ne »Majadžič«; prvi stolpec, 7. vrstica pod sliko: »Tartaglies in ne »Tortaglies«; prvi stolpec, 15. vrstica pod sliko — »sodobne in ne »sodobne«; prvi stolpec, 17. vrstica: »Pri iskanju motivov pat in ne »Pri iskanju pat«; tretji stolpec, 22. vrstica drugega odstavka pod sliko: »so sveta in življenjske in ne »so sveta in življenjske«; tretji stolpec, tretji odstavek pod sliko, 10. vrstica: »sopražnosti in ne »sopražnosti«.

Ostale manjše — predvsem slovnične napake je bralec gotovo lahko sam opazil.

Mladina okraja Kočevje je dostojno počastila pravkar zaključen V. kongres LMJ. Na občinski konferenci je v vsem okraju pregledala svoje dosedanje delo, navedla vrste organizacij in poskrbela za poglobljeno politično-ekonomsko delo med mladino. Nad 300 mladincev je bilo pred kongresom LMJ sprejetih v organizacijo, ki je pripravljena izvršiti vse sklepe, ki so jih sprejeli delegati preteklih dni v Beogradu.

Na sliki: udeleženci občinske mladinske konference v Ribnici.

znaša v Sloveniji delež lesa v kurjavi še vedno 74 odstotkov. Zlasti v izkoriščanju trdega lesa je ta problem zelo resen, saj koristimo le 8 odstotkov v industrijski predelavi. Ostanek se v celoti porabi za kurjavo, velik pa je tudi odstotek, ki gre v odpadke. Struktura se lahko deloma izpremeni z večjim izkoriščanjem hlodovine za mehanično predelavo iz gozda in z zmanjšanjem odpadkov na žagah v korist drobne finalne proizvodnje. Na ta način bi lahko dvignili izkoriščanje surovine od 13 do 15 odstotkov. Večjo spremembo strukture potrošnje trdega lesa, zlasti bukove, pa lahko uresničimo samo kemična industrija, ki lahko rentabilneje izkoristi vse les, ki ostane mehanični predelavi od odpadkov v gozdu in na obratih.

Tako široko surovinsko osnovo smo upoštevali, ker nam je bilo v takih mejah lažje najti pravilnejšo perspektivo razvoja lesne industrije, kot da bi se omejili samo na teritorij enega okraja. Ko so se osnovala leta 1946 gozdno-gospodarska področja, je bilo predvideno, da bo vsako od teh področij imelo hkrati tudi samostojno lesno industrijsko podjetje z zadostno močnim surovinskim zaledjem. Prekomerno izkoriščanje gozdov po osvoboditvi je to stanje znatno spremenilo. Tudi najmočnejše med njimi, to je novomeško, ni dovolj bogato, da bi bilo možno organizirati večji obrat, ki bi izkoristil vse pridobitve moderne tehnike v svrhu racionalnejše proizvodnje, razširitve surovinske osnove in povečanja vrednosti proizvodov.

To nas je dovedlo do misli, da bi bilo potrebno razširiti surovinsko zaledje v meje vseh štirih okrajev. Na tako razširjeni surovinski osnovi bi dobili zadosten letni prirastek, da bi lahko smotno organizirali vso lesno industrijo. Važno je pri tem dejstvo, ki govori za predlagano razširitev, da je namreč na tem ozemlju razmeroma največ bukove v Sloveniji. Čeprav tozadevni računi še niso popolnoma zaključeni, je na podlagi dosedanjih ugotovitev v državnih in privatnih gozdovih tega področja 60 do 70 odstotkov vse bukove v merilu Slovenije. Torej ni nikjer v Sloveniji mogoče zbrati na tako zaokroženem prostoru tolike količine bukovega lesa, kot prav v teh predlaganih mejah. Vprašanje je, kje

S 16. marcem t. l. je pričela obratovati redna avtobusna proga LJUBLJANA—NOVO MESTO po naslednjem novem voznom redu:

vsak dan	vsak dan	odh.	Ljubljana	prih.	8.00	18.30	21.00
dan	dan	odh.	Ljubljana	prih.	8.00	18.30	21.00
5.30	14.30	odh.	Ljubljana	prih.	8.00	18.30	21.00
8.30	17.30	prih.	Novo mesto	odh.	5.00	15.30	18.00

Ljubitelji Dolenjske, izkoristite prijeten prevoz!

Obiskovalci Dolenjskih Toplic, poslužite se ugodne avtobusne proge, ki je direktna za Toplice!

Avtobusno in prevozniško podjetje
Slovenija avtopromet SAP
LJUBLJANA

50 let novomeškega vodovoda

Nadaljujemo javno razpravljanje o enem izmed najbolj perečih vprašanj, ki dnevno teži nad 6000. Novomeščanom, javne ustanove, tovarne in podjetja v Novem mestu. Članek je napisal tov. Lojze Mirtič, upravnik Mestnega vodovoda.

V letošnjem avgustu obhaja novomeški vodovod petdesetletnico svojega obstoja in delovanja. Z nami vred je prešel dve svetovni vojni; v zadnji je skorajda doživel lastno tragedijo in popolno uničenje. O vprašanjih, ki zadevajo vodovod, še bolj pa prebivalce Novega mesta in njegove okolice, bi lahko napisali debelo knjigo in imeli predavanja po cele ure. Za danes pa si pogledimo samo nekaj bistvenih stvari: kakšno je sedanje stanje, kakšni so glavni problemi obnove našega centralnega vprašanja — mestnega vodovoda. Iz tehničnih poročil ing. I. V. Hraškija k projektu novomeškega vodovoda iz leta 1896 je razvidno, da je bilo takrat med potrošniki vode upoštevano naslednje število prebivalstva:

Novo mesto	1969 oseb
Bršljin	128 oseb
Kandija in Zabja vas	511 oseb
Šmihel	191 oseb
Gotna vas	252 oseb
Skupaj	3051 oseb

predvideni prirastek:
30% za obdobje 30 let: 949 oseb

in bi bilo treba torej oskrbovati z vodo 4000 oseb

Ob porabi 100 litrov vode na osebo dnevno je bila predvidena skupna poraba 400 m³ na dan ali 4,6 litr/sek.

Tedanja izdatnost vseh izvirkov Težke vode, merjena avgusta meseca l. 1894, torej ob najnižjem vodostaju, je bila ugotovljena z 202 litri vode na sekundo.

Po drugem poročilu ing. A. Klinarja leta 1899 pa je bila izdatnost vseh izvirkov 210 litrov na sekundo, torej je bilo vode za takratni projekt 49-krat preveč.

Takrat so tudi ugotovili, da studenec, ki je sedaj zajet za vodovod, ni bil nikdar kalen, tudi ob večjem deževju ne, medtem pa se je kalnost vode pojavljala v ostalih studencih, katere hočemo danes zajeti za povečanje vodovoda. Danes pa je zadeva prav nasprotna: studenec v velikem zajetju se veliko močnejše in hitreje skali, medtem pa se ostali studenci malo ali pa sploh ne kale (po pripovedovanju okoliških prebivalcev).

Kemične in bakteriološke analize so ob začetnih delih novega vodovoda pokazale odlične rezultate: v vodi ni bilo bakterij in ne vodnih kali ali organskih vlaken. Temperatura vode je bila tedaj, kakor je tudi danes, 10 stopinj Celzija.

Po meritvah iz leta 1899 je bila najnižja izdatnost sedaj zajetega studenca 34,8 litrov vode na sekundo.

Za vodovod sta bila tedaj izdelana dva projekta: prvi leta 1894 po ing. Hraškiju, drugi po ing. Klinarju l. 1899. Prvi projekt je zahteval zajetje vseh studencev z dolinsko pregrado pri Kožarjem mlinu, od koder bi bilo izpeljano betonsko korito do potrošne drugega, to je Bohtetovega mlina, kjer bi stala strojnica s črpalkami na vodno

turbinski pogon z nad trimetrskim vodnim padcem. To je bil idealen načrt, ker bi bil pogon črpalk brezpalen. Za tak pogon plačujemo danes povprečno po 160.000 din na mesec za porabljeno električno energijo! Ta načrt pa je propadel po ljudskih govoricah zaradi tega, ker bi bili morali prvi mlin odkupiti in uničiti (do česar bo morda prišlo sedaj z novim zajetjem). Proti temu so prebivalci Stopič in okolice protestirali in zagrozili, »da bo prej tekla kri proti mestu kakor voda«. Baje je bila tudi odkupna cena za mlin previsoka.

Zaradi tega je nastal drugi projekt ing. A. Klinarja, izdelan l. 1899, ki je bil uresničen leta 1903. Po tem načrtu je bil zajet samo desni studenec in postavljena črpalnica s črpalkami na bencinski pogon.

Med časom izdelave prvega in drugega načrta za vodovod so natečajne preiskali vodo v zajetem izvirku. Pokazalo se je, da je bila včasih nečista, kar je dalo povod za napravo filtra pri tem projektu. Čistilno napravo so kasneje tudi postavili. Delovala je samo leto dni, nato pa se je tako zamašila z ilovico, da je ni bilo več mogoče očistiti. Zato so jo opustili in prostor pozneje spremenili v klet. Danes ponovno služi vodovodu kot sedimentacijski (usedlinski) bazen.

Prve črpalke so bile batne črpalke na bencinski pogon z zmogljivostjo 600 litrov na minuto s povprečnim obratovanjem po 8 ur na dan. Leta 1936 so jih zamenjali s centrifugalnimi črpalkami zmogljivosti 1000 lit/min na električni pogon. Danes obratujejo v Stopičah elektročrpalni agregati z zmogljivostjo 1200 lit/min ali 20 litri vode na

sekundo, ki pa so vsak dan 24 ur v pogonu.

Črpalke v Stopičah so povezane s približno 5 km dolgo tlačno cevjo premera 150 milimetrov z glavnim rezervarjem na Grnu nad Novim mestom, ki drži 400 kubičnih metrov vode. Ta rezervar je povezan preko vodovodnega omrežja v mestu z gravitacijskim rezervarjem na Kapiteljskem hribu, ki drži 60 kubičnih metrov vode in ki naj bi napajal vodovodno omrežje Bršljina.

Vodovod so začeli graditi leta 1901 in ga dokončali leta 1903. Položili so 14 km litoželeznih cevi premera od 50

do 150 mm. Do danes je bilo položenih še približno 4 km vodovodnega omrežja, skupno tedaj 18 km cevi in priključkov.

Za potrošnike so bile po mestu in okolici najprej postavljene javne izlivke, tako da je bila poraba vode na osebo minimalna. Pozneje, ko so si prebivalci napeljali vodo v stavbe, se je potrošnja vode močno dvignila in je bilo tik pred vojno ugotovljeno, da znaša povprečna poraba nad 200 litrov vode na dan na osebo. Javne izlivke so postale nepotrebne in so bile v glavnem odstranjene. (Nadaljevanje sledi.)

(Foto: Fr. Zoran)

Izvir Težke vode pod Stopičami, odkoder dobiva Novo mesto pitno vodo iz Gorjancev

Soteska

V vinogradih je vse živo. Toplo sonce je že davno osušilo južna pobočja Kulovih sel, Soteske gore in Pešivice. V vinogradih so se zasvetili novi kolji, ponekod pa še škrtajo trtne škarje. Povsod je živo in veselo od Drenja pa vse do Polja in temnozelenih Krke v dolini.

Pretekli teden sta bila dva vaška roditeljska sestanka, ki sta bila še dobro obiskana. Vedno pa pogrešamo na takih sestankih prav tiste starše, ki bi bili najbolj potrebni razgovora z učiteljskim glediščem vzgoje otrok.

V nedeljo 8. marca so pionirji pripravili proslavo tega praznika in nanjo povabili svoje matere in članice AFŽ.

Gornje Sušice

V bližini zadružnega doma kaj hitro rasto nove zadržne stavbe, najpomembnejša med njimi pa je gotovo velik moderen zadružni hlev za govejo živino, ki bo v kratkem dokončan. Zivinoreja ima pri nas največ izgledov za napredek, bo pa tudi najdonosnejša panoga gospodarstva.

Mladina našega kraja redno skrbi za kulturno razvedrilo domačinov. V času predkongresnega tekmovalstva je priredila kar šest iger. Najbolj uspela je bila igra »Mostovi«, ki so jo igrali štiri dni pred kongresom. Za 8. marec so uprizarili igrar »Klic zemlje«. In v resnici zemlja kliče. Osušila se je že na prisojnih pobočjih in kliče po semenju, da bo dala pridnemu kmetovalcu vse, kar je potrebno za njega in še delež za skupnost. Mladina bo prva zgrabila za delo, kot vedno, pri tem pa ne bo pozabila na razvedrilo, čeprav bo »panja manj«.

Mirna peč

V šahovskem tekmovalju med vaškim in gimnazijskim mladinskim aktivom je zmagal gimnazijski aktiv z rezultatom 6:3.

Dne 1. marca je gostovala v Mirni peč igralska družina iz Globodola z Golarjevo igrar »Dve nevesti«. Igrar so podali še kar dobro; dvorana je bila polna gledalcev. V nedeljo 22. februarja nam je zapel moški kvartet SKUD »Dušan Jereb« iz Novega mesta, za kar smo mu zelo hvaležni in si želimo še več takih gostovanj.

Zdravstvenega tečaja Rdečega križa se udeležuje 55 deklet iz cele občine. Dne 15. marca bo zaključena tudi kmetijska šola, slušatelji pa se že pridno pripravljajo na slavnostni zaključek, ki bo združen z razstavo in kulturnim sporedom. Pripravljajo tudi igrar »Trije vaški svetniki«. Lahko bi izbrali seveda kaj boljšega. Tudi KUD »Katja Rupena« pripravljajo Finžgarjevo igrar »Veriga«, ki bo prišla na oder konec tega meseca. Če bo šlo vse po sreči in bodo res vsi pomagali, bomo imeli do 1. maja že novo dvorano z odrom.

Kronika nesreč

NOVO MESTO. Trilipolletni sinček strojevodje Leon Vrhil je prišel do vrela vode in se s njo poparil po zadnjem delu telesa.

ČRNOBELJ. Gospodinja Slavka Trkulja se je pri napravljanju drv uresila v levo roko.

KOPRIVNIK. Pri napravljanju je konj udaril v obraz žv. delovodjo na državnem posestvu Antona Pergerja.

ČRMOŠNICE PRI STOPICAH. Pri napravljanju drv se je uresila v levo roko poljska delavka Terezija Mikec.

HRUSICA. 8 peči je padla in si zlomila levo nogo dve leti stara posestnikova hčerka Roza Kovčič.

NOVO MESTO. Na poravnalnem stroju si je obrezal dlan leve roke mizar Slavko Brudar.

IZ NAŠIH KRAJEV

NOVICE IZ SUHE KRAJINE

Izredno veliko je zanimanje za knjigo o maršalu Titu. Ze dosedaj se je prijavilo 30 prednaročnikov. Zanimivo je, da se za revolucionarno življensko pot drugega maršala zanimajo vsi sloji prebivalstva.

Zužemberški lovci so pred kratkim uplenili divjo svinjo, ki je imela v trebuhu 8 nerazvitih mladičev. Lovcem je pečenka dobro teknila, nekateri pa so imeli težave s prebavo, vendar niso potrebovali odvajalnih sredstev...

AFŽ je na slovesen način proslavila 8. marec. Lepo akademijo so žene s pomočjo učiteljic same pripravile, prav tako tudi pogostitev. Ne moremo pa razumeti, da so gotovi ljudje pokazali tako malo razumevanja za prizadevanje žene. Iz precejšnje zagate jih je rešil uvidni ravnatelj nižje gimnazije tov. Vute, kar je treba posebej poudariti. Zene, navzlic oviram vam čestitamo k lepi proslavi.

Zaradi dolge zime so letos vinogradniki pozneje obrezali trte in kolili vinograde kot druga leta. Ozmimo žito je slabo prezimilo zaradi snega, ki je ležal toliko časa. Vse premalo se posveča pažnje čiščenju in škropljenju sadnega drevja. Mnogi so to delo zelo zanemarili in celo opustili, kar ni pravilno. Izgleda, da bo tudi plemenita zamisel kmetijske zadruge, da uredi lep moderen sadovnjak, ostala le na papirju, čeprav je kredit za to že določen. Nikogar ni, ki bi se lotil uresničitve te zamisli.

Naši zivinorejci so z zadovoljstvom sprejeli v svojo sredo požrtvovalnega veterinarja tov. Hadla, ki ima vedno polne roke dela. Zivinorejci se z zaupanjem obračajo k njemu, ker ga zelo cenijo. Posebno zanimivo je, da nihče ni mogel napraviti reda v klavnic in mesariji, tov. Hadl je to napravil takoj, za kar so mu še posebej hvaležne gospodinjke.

V Čejšnjah pri Zagradcu je oni dan kmet Meglen podiral staro hruško. Po neprevidnosti je veja oplazila telefonsko žico in pretrgala direktno telefon-

Črnomelj

Na IV. rednem občnem zboru Ljudske tehnike za okraj Črnomelj so delegati podali poročilo o dosedanjem delu, predsednik okrajnega odbora LT tov. Martin Klinar pa je nakazal slabosti organizacije pri pospeševanju kmetijstva, kar bo treba v bodoče popraviti. Osvojen je bil predlog, naj bi se posamezne panoge LT združile v društvo, ker bi tako bolj številne organizacije lažje opravljale svoje delo in bolj intenzivno posegale v tehnično izobrazbo prebivalstva. Bela krajina je tudi v pogledu tehnike zaostala in je tu še bolj kot drugod potrebno aktivno delo članov ljudske tehnike. Sprejet je bil sklep, da se društva Ljudske tehnike čimprej ustanove v Črnomlju, Metliki, Semiču, Gradcu, Vinici in drugih večjih krajih. Za predsednika okrajnega odbora LT je bil izvoljen tov. Niko Belopavlovič, za delegata za zvezni kongres pa tov. Jovo Grobovšek in Ivan Ribič.

V soboto 7. marca je bil v Črnomlju zaključek tečaja RK. 70 mladink, ki so obiskovale tečaj so pokazale lep uspeh. Po končanih izpitih so priredile prijetno zabavo.

K. M.

ske zvezo Ljubljana—Beograd. Namesto, da bi Meglen to nezgodo takoj javil direktorji PTT, je vso stvar pustil v nemar. Te dni je prejel od direktorje obšten račun za nastalo škodo, ki znaša 55.000 din. Vsak, kdor bo podiral drevje okoli telefonske napeljave, naj o tem predhodno obvesti telefonskega mojstra, da ne bo nepotrebnih stroškov in kazni, ki je v takem primeru zelo huda.

Na Dvoru je iz nepojasnjene vzroka pred kratkim nastal požar v hiši tov. Hrovata. Ogenj so takoj opazili tov. Karl Bukovec, Zupančičeva in drugi ter ga pogasili, tako da ni bilo posebne škode.

Končno so se odločili tudi na Dvoru urediti zadružno mesarijo. Nujno potrebno bi bilo tudi opremiti in preurediti trgovski lokal kmetijske zadruge, za katerega se lahko trdi, da je najnesodobnejši v dolini Krke. Saj je zadružna že izkazala znatne dobičke in je kar čudno, da nimajo smisla za lepšo opremo.

Slavko Hotko

Globodol

Dekleta, ki obiskujejo kuharski tečaj, so na Prešernovo nedeljo pripravile majhno kulturno prireditev z deklamacijami, petjem in enodejankami. »Kako je Rogožnik po dekle šel, pa je ženo dobil«. Ob zaključku tečaja so tečajnice priredile razstavo kuharskih umetnosti in na njo povabile tudi vse svoje matere, ki so bile kar presenečene, ko so videle, kaj vse so se njihove hčerke naučile. Da je tečaj tako dobro uspel, gre predvsem zahvala tov. Rapuševi, tov. učitelju in njegovi ženi, ki sta dala pobudo za tečaj in tudi pomagala pri organizaciji. Tudi Zabarčevi, ki so dali tečajnicam na razpolago svojo kuhinjo in večji del posode, zaslužijo zahvalo. Splošna želja je, da bi vsako zimo imeli tako uspešen tečaj še za druga praktična gospodinjstva dela.

Lani ustanovljena igralska družina se nam je prvič predstavila na domačem odru z Golarjevo tridejanko »Dve nevesti«. Kar dobro je bilo in želimo si še več takih kulturnih razvedril. Prav bi bilo, da bi se v igralsko družino vključila prav vsa mladina Globodola.

Iz Kostelske doline

Zaključek štirimesečne gospodinjstve šole je bil 8. marca združen z lepo kulturno prireditvijo. Šola je obiskovalo 22 deklet, pouk pa je bil petkrat tedensko. Četrtna delovnega časa je bila posvečena izobraževalnim predmetom, četrtna kmetijskim problemom, polovico časa pa je vzel pouk praktičnega gospodinjstva. Šola je v glavnem dosegla svoj namen in so dekleta pri izpitu pokazala zadovoljivo znanje. Škoda, da je zaradi nezanimanja moških prebivalcev odpadel kmetijski odsek na tej šoli, ki bi bil prav tako zelo potreben.

Prvič v zgodovini je kostelsko sadno drevje letos deležno potrebne nege, to je zaščite proti škodljivcem in boleznim. Kmetijska zadruga v Fari je kupila dve prevoznici sadni škroplilnici, ki sta na razpolago sadjarjem za škropljenje sadnega drevja. Zadruga plača tudi škroplivo za svoje člane, občinski odbor pa je izdal odlok o obveznem škropljenju sadnega drevja, zlasti mladim nasadom. Sadjarstvo je važna gospodarska panoga naše doline in mu je zato potrebno posvečati vso pažnjo.

ing. Slavko Volk

noviti telovadnega društva, čeprav so bili pogoj za ustanovitve mnogo boljši, kot marsikje drugje. Predvsem je čakalo telovadno orodje in telovadno dom na nove lastnike, ki naj bi jih rešili pred razpadanjem in uničenjem.

Danes je v tem oziru že mnogo na boljšem. Zasluga za to stanje gre predvsem ondodni učiteljici tov. Podgorščki Marjani, ki se ni ustrašila vseh mogočih zaprek, temveč je prišla zbirati najprej pionirke in mladinke ter jih navduševati za telovadbo. Z njimi vadi že od januarja letos. Zgledi vlečejo, kaj kmalu so bili vzpostavljene še drugi oddelki in tudi vodniki zanje so se našli. Na ta način društvo praktično že deluje, potrebo ga je le še formalno ustanoviti, kar bo predvidoma izvedeno še v tem mesecu.

V narčtu je tudi ureditev letnega telovadišča poleg telovadnega doma z igriščem za odbojko ter za nekatere atletske panoge. Če pristoječo k temu še damo, imamo opraviti z novim društvom povsem novega telovadnega okrožja, kateremu želimo še nadaljnjih vidnih uspehov.

E. J.

Pred ustanovitvijo občnim zborom TVD Partizana v Mokronogu

Kakor smo že poročali, je v Mokronogu vladalo precejšnje nerazumevanje za telovadbo in šport. Do nedavnega se ni dalo prav ničesar pokreniti. Zgledalo je, da tu ne bo mogoče usta-

Prvenstvo Dolenjske v šahu se je pričelo

V nedeljo 15. marca je bil ustanovni občni zbor Dolenjskega šahovskega odbora (DOSO), katerega se je udeležilo poleg delegatov mestnega društva in SD »Stojan Puce« še nekaj delegatov iz Kočevja, Ribnice, Stične in Trebnja. Izvoljen je bil izvršni odbor DOSO, v katerem so: tov. Ravnehar, Verbič, Kastelic, Sitar, Mikec, Japelj in Oražem. Na zboru so sklenili, da se isti dan prične s prvenstvom Dolenjske za posameznike. Popoldne je bilo žrebanje. Žreb je določil naslednji vrstni red:

Ile Ivan (Trebnje), Starin Milan (Stična), Fink Stane (Novo mesto), Ravnehar Avgust (Trebnje), ing. Volk Slavko (Kočevje), Mohar Rudi (Ribnica), Vrtič Ivan (Kočevje), Primc Jože (SD »Stojan Puce«), Sitar Slavko (SD »Stojan Puce«), Sitar Rudolf (Kočevje), Medic Samo (SD »Stojan Puce«), Vujosevič Mirko (SD N. mesto).

Na turnirju ne sodelujeta zaradi študija bivši dolenjski prvak Mitja Šila in Tone Škerlj, iz neznanih vzrokov pa tudi dr. Golež. Turnir bo trajal od 15. do 22. marca, ker bodo igrali dve koli na dan (popoldne in popoldne).

Ali je Novemu mestu res potrebna razširitev gostiln?

Tako se sprašujejo prebivalci hiše nad sedanjo »okrepčevalnico« v Ulici Iv. Kramca št. 1 in tudi mnogi drugi meščani, ki gledajo nesmiselno razkopavanje hiše. Kdo vendar odloča o teh stvarih? Vsakomur bi moralo biti jasno, da je v Novem mestu že dovolj gostiln — preurejanje oz. razširjanje sedanje okrepčevalnice pa predstavlja pravzaprav nov gostilniški obrat. Mar ne zaupljamo s takim neplanskim preurejanjem hiš v gostilne denar in dragoceno delovno moč. Kaj naj počne gostilna v stanovanjski hiši, kjer živi 8 strank, kjer potrebujejo otroci in delovni ljudje mir za počitek? Mislim, da bi bil čas, da bi tudi v Novem mestu prenehali s takimi prezidavanji, razširjanji in podobnim početjem. Ali se ne bi pogovorili z volivci, ki zama zahtevajo: dovolj je gostiln — dajte mladini vsaj eno sobo!

Pa še tole: poleg sedanje »okrepčevalnice« stoji v krogu 100 metrov kar tri gostilne: Vrhovnikova, Invalidska in Novakova. Da bo mesto bolj »slovelo«, pa povečajmo za 2 sobi še »okrepčevalnico«.

Mati

Blizu Črnomlja je uplenil starega volka

Okrog vasi Svibnik pri Črnomlju so ljudje večkrat videli volka, ki je prišel tudi v vas po kakšnega psa. Znani lovec iz Črnomlja, ki ga domači lovci in prebivalci poznajo tudi pod imenom »Lisičja smrt«, tov. Vojko Kvas (levi na sliki), je sklenil obračunati z volčjo mrcino. Teden dni ga je hodil čakati na mesto, kjer je volk zakopal polovico požrtga psa. Točno po enem tednu, ko je Kvas prenehal s čakanjem, je prišel volk po spravljeno zalogo, toda Kvas je poprej odnesel vabo stran in jo zastupil. Dolgo volk ni hotel vzeti vabe, končno pa ga je le zmotila in 10. marca je obležal zastrupljen. Sodeč po zobeh mora biti star najmanj 10 let, tehtal pa je 41 kg. Imel je v sebi precej šiber štev. 2,0 in 00, vseh okoli 30. Tako je bil skoraj dvamesečni napor tovariša Kvasa poplavljen s uspehom. Domačini pripovedujejo, da so videli volka večkrat v družbi manjših volkulje in Kvas pravi, da mora dobiti še njo.

Drugi dan, to je 11. marca, ko je šel Kvas spet na zasledovanje volkov, je ustrelil nad Maverlinom 60 kg težkega divjega prašiča.

K.

Dve leti in pol bosta sedeli prevežani tatici

»Gliha vkup štrihac«, pravi ljudska primerjava za »sorodne duke«. Taki sorodni duhi sta tudi biva delavca tekdne tovarne v Novem mestu Marija Skubio, doma iz Gornjih Kamov in gospodinja Frančiška Rašič iz Brčljina. Ob prvem srečanju sta spoznali, da spadata skupaj in tako sta sklenili svojevredno zaveznitvo: da bosta skupaj kradli in si pri tem poslu medsebojno pomagali. V znak trdnega zaveznitva sta si ob neki priliki, ko sta se skupaj vračali iz trgovine, po stezi za Krko, se segli v roke zaveznitvo pa sta »papežili« z razdelitvijo ukradenega blaga. Zaveznitvo je v resnici dobro držalo: v nekaj mesecih lanskega leta sta zagrešili skupno ali posamezno kar 14 kaznivih dejanj tatvine in goljufije.

Skupne akcije sta začeli menda lani maja meseca na Muhaburu pri Novem mestu, ko sta vlomili v hišo Zana Zupančiča in pokradli perilo, obleke in druge predmete, last več stanovalcev te hiše. To sta napravili na ta način, da je Rašičeva vdrla v hišo, Skubičeva pa je stala na straži. Rašičeva je šel pred tem v isti hiši ukradla skozi razbito šipo na okno odejo in ruho. Potem sta se po »načrtu« spravili na trgovino. Dne 18. junija sta po tem načrtu ukradli v trgovini »Snguljške« v Novem mestu tri moške kamgarni. Pomagali pa sta si še na drug prekan način. Šli sta v trgovino »Tekstil Galanterija« v Novem mestu in tam izbrali precej blaga v več kosih. Tako na primer Skubičeva 1,50 m moškega blaga in 12 m damstava, Rašičeva pa prav tako 1,50 m črnega blaga in 12 m metra blaga za žensko obleko. Za vsako blago sta si dali izstaviti poseben račun. Ena je šla k blagajni in plačala najcenejši kos blaga, na ostale račune pa je hitro pritisnila pečat »Plačano«, ki ga je imela v žepu. Tako je vse račune pokazala pro-

dajalki kot plačana in sta lahko dvignili blago. Na tak način sta v isti trgovini tudi drugič odnesli 4,50 m blagovine, 2,50 m fresko blaga, 2 m volnenega blaga in 2 m plavega blaga, iz poslovalnice Kmetijske zadruge pa 10 m oksford blaga in 1,57 m tiskanine. Tega trika sta se poslužili še večkrat, pečate »Plačano« pa sta prav tako ukradli v raznih novomeških trgovinah. Ob aretaciji so našli pri njuju kar tri take pečate.

Sicer pa nista bili preveč izbirni. Vse jima je prav prišlo. V poslovalnici »Prehrana« v Novem mestu je Skubičeva sunila prg navedeni pečat in obenem menda za nameček še ključno za točenje mesa. Rašičeva pa je prav tako potegnila en pečat. Skubičeva je mimogrede v trgovini »Tekstil Galanterija« potegnila neki stranki iz torbice 2000 din. Veliko stvari je pokradla na Kamencih Jožefi Zadnik, nekaj stvari tudi Mariji Kokalj v Bučini vasi, dalje Jožefi Obrš v Novem mestu, Slavki Mušič posodo, v poslovalnici »Prehrana« na Seidlovi cesti steklenico olja; razen tega je zagrešila še vrsto drugih tatvin, ki se jih gotovo še sama veče ne spomni. Bila je delavka v tekstilni tovarni, pa je delo samovoljno zapustila, ko je pokradla v »obrokih« za okrog 5,50 kilogramov volnenega blaga. Zadnji »junaki« podvig pa je napravila v Vrhopel, kjer je vdrla v neko hišo in si nalozila, vse kar je dalo odnesti od obleke do perila, škornjev, ocal, žepne ure do najlon nogavic, vse skupaj zavezala v odejo ter nalozila na ramo. Prav tu na jo je tudi zgrabila roka pravice.

Rašičeva je bila zvesta zaveznica Skubičeve. Kolikor nista sodelovali pri tatvinskih poslih, sta druga drugo »poklonili« delu. O vseh posameznih »uspehih« sta se tudi sprotili obveščali. Za vsako »akcijo« sta napravili podoben načrt in ga tudi dosledno izvedli.

Dasi sta sklenili tako trdno zaveznitvo in tudi druga drugo ljubljili, da ne povesta ničesar »pa naj pride kar koli«, se je ta obljuba na okrožnem sodišču, kjer sta se zagovarjali 20. januarja, hudo krhala. Druga na drugo sta zvrnili krivdo in se medsebojno obtoževali še drugih kaznivih dejanj, ki jih ni bilo mogoče niti dokazati in preveriti.

Senat okrožnega sodišča je ugotovil, da sta v resnici in v vsakem oziru druga drugo enakovredni in jima tudi prisodil enak kazni: vsaka 2 leti in 6 mesecev strogega zapora.

Pridite na živinski in kramarski sejem, ki bo v ponedeljek 23. marca v MIRNI PEČI na Dolenjskem

Če potrebujete avtotaksi, Vam je zopet na razpolago pri »PUTNIKU«

NOVO MESTO, telefon 108.

Za skupinske izlete Vam priporočamo avtobus z 20 sedeži

OBVESTILA

OBJAVA

Obveščamo vse člane bivše Ribniške zadruge, da je po sklepu občnega zbora dne 8. marca 1953 prešla v likvidacijo. Delci se lahko dvignejo v roku dveh mesecev, t. j. do 8. maja 1953. V istem času je treba likvidacijski komisiji predložiti vse terjatve.

Za likvidacijsko komisijo: Rifelj Danilo I. r.

VSEM STUDENTOM!

Odbor Kluba dolenjskih visokošolcev vabi vse člane in nečlane študente na razgovor s tovariši Jožetom Borštnikom, sekretarjem Okrajnega komiteja ZKS Novo mesto, o aktualnih problemih okraja. Razgovor bo v nedeljo 29. marca 1953 ob 9. uri dopoldne v Rdečem kotičku starbe OLO Novo mesto.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:

Od 20. do 23. marca: ameriški film »Zmaga Od 24. do 26. marca: francoski film »Divji dečki«

Od 27. do 30. marca: ameriški barvalni film »Smoky«.

KINO DOLENJSKE TOPICE PREDVAJA:

21. in 22. marca: ameriški film »Lady Hamilton«.

Oglas

KUPIM MLATILNICO, kakršno koli. Ponudbe na upravo lista.

„Čim več takih izobraževalnih tečajev!“

OB ZAKLJUČKU LETOŠNJEGA ZIMSKEGA IZOBRAŽEVANJA

V nedeljo 15. marca so zaključili zimsko izobraževanje v Vavti vasi, Prečni, Gabrju in v Otočju ob Krki. Oblika zimskega izobraževanja je zelo posrečena, ker ima mladina v tej dobi največ časa. Za gospodinjstvo tečaje je glavna ovira v tem, da vodstva tečajev vseh deklet ne morejo sprejeti. Z veseljem ugotavljamo, da naše poželje želi izobrazbe. Zanimanja za take tečaje je čedalje več.

V Vavti vasi so si starši že v dopoldanskih urah ogledali lepo okrašeno učilnico in pravilno pogrnjene mize; seveda tudi dobrot ni manjkalo na njih. Na zaključek so dekleta povabile predsednika občine, ki je že prej večkrat obiskal tečaj in mu v gnetnem kakor moralnem smislu stal ob strani. Tudi kmetijska zadruga je finančno podprla tečaj. Da je uspeh tako velik, gre za sluga učiteljstvu, ki je požrtvovalno žrtvovalo ves prosti čas za pouk.

V Gaberju so z zaključkom tečaja proslavili tudi 8. marec. Šolo so okrasili z zelenjem, izobesili zastavo, učilnico okrasili in k pogrntim mizam povabili matere. Gabrske matere so bile zelo zadovoljne s priručnim sprejemom in z znanjem, ki so ga pridobile mladinke. Pester kulturni spored je vse zadovoljil. Igrali so igro »Klic zemlje«, nastopil je pionirski in mladinski zbor in podobno. Znova se je pokazalo, da potrebujejo Gabrje za kulturno prosvetno delo dvorano. Prav tako bo treba tudi v Brusnicah pri zadržnem domu dozidati dvorano. Predsednik občine je gmetno podprl tečaj v Brusnicah in Gaberju. Kmetijska zadruga pa nasprotno ne razume važne vloge zimskega izobraževanja, saj je dala n. pr. Gaberju samo 300 din podpore. Gabrska dekleta so se poleg kuhanja in ročnega dela naučile še drugih predmetov in prešturale zgodovinski razvoj borbe za pr-

daljnim študijem lepo vplival na razvoj krajevnega gospodarstva. Da je pouk nemoteno potekel, gre zasluga tov. Joži Florjančičevi, ki je šolo upravno vodila.

Slavko Kastelic

»Deseti brata« v Žužemberku

Kulturno umetniško društvo Žužemberk je 15. februarja uprizorilo Jurčičevega »Desetega brata«. Kako si naše ljudstvo želi takih prireditev, je razvidno iz ogromnega obiska. To-liko ljudi še nikdar ni bilo v dvorani, kakor ravno pri tej igri. Prvo predstavo so obiskali samo odrasli ljudje, 17. februarja pa je bila posebna za šolsko in ostalo mladino. Ta je s svojo disciplino pokazala, da o tudi zanimajo igre. Tudi šola Dvor je v velikem številu poslala svoje udeležence.

Na željo ljudstva so igro še enkrat ponovili 22. februarja za vse tiste, ki je še niso videli. Dvorana je bila spet polna. Igralci so želi veliko priznanje, občinstvo pa se je zadovoljno vračalo s predstavo. Pogovori so se še dogajali samo okrog te igre, razpravljali so o posameznih igralcih, na splošno pa so dajali priznanje vsem igralcem. Nekateri so igro sicer grajali, vendar pa je bilo to bolj osebnega značaja. Igralci, ki so bolj občutljivi za kritiko, so se sicer razburjali, vendar pa je prava kritika zdrava in se bode le tako še precej naučili. Sicer pa bi istim, ki so napravili med igralci precej razburjenja, priporočili, da prihodnje tudi sami prevzamejo kakšno vlogo!

Omeniti moramo težkoče, ki jih imamo pri vsaki igri. Nimamo stalnih igralcev, poleg tega pa imamo zbrane ljudi iz vseh poklicev: delavce, nameštence, kmetiče mladino in druge; z vsakim je treba precej truda, predno se izveže. Imamo tudi velike tehnične ovire glede našega odra, ker je zelo majhen zlasti za večje prireditve. Tudi garderobe nimamo, zato je bilo z 22 igralci težko delati v ozkem prostoru za kulisami. Če igralci ne bi bili disciplinirani, »Desetega brata« sploh ne bi mogli odigrati. J.

STOLETNIKA ROISTVA ZNAMENITEGA UCENJAKA — DOLENJSKEGA ROJAKA

Za velikanski napredek, ki ga je v v modernem času doživela fizika in z njo tehnika, imamo veliko zaslug tudi Slovenci. Trije naši svetovno znani fiziki so tako rekoč botrovali ob rojstvu in začetnem razvoju sodobne elektrotehnike in s svojim znanstvenim delom zaorali globoke brazde v taktat še mlado fizikalno vedo in njeno praktično uporabo. Vsi trije so delovali proti koncu 19. stoletja in vsi trije so bili profesorji znanih avstrijskih univerz — Josip Stefan na Dunaju, Simon Šubie v Gradcu in Ignacij Klemenčič v Innsbrucku.

Ignacij Klemenčič je bil rojen pred sto leti, 6. februarja 1853 v Kamnem potoku pri Trebnjem. Zato je prav, da se tega znamenitega fizika, dolenskega rojaka, spomnimo vsaj na kratko tudi v našem listu ob stoletnici njegovega rojstva, zlasti ker je Klemenčič v tujem svetu veliko bolj znan, kakor doma. Seveda na tem mestu ne moremo obravnati pomen njegovega znanstvenega dela, le opozorili bi radi na učenjaka, ki je bil proslavljen domovino in ostal vseskozi zvest in zavezan Slovenec in po krivdi avstrijskega šovinizma tudi trpel zato.

Kakor smo že omenili, je bil rojen v Kamnem potoku pri Trebnjem. Bil je sin preprostega kmeta, ki pa je, zaradi svoje izobrazbe užival pravi ugled in bil celo izvoljen za poslanca v prvi krajski deželni zbor.

Ignacij je z odliko doštudiral gimnazijo v Novem mestu, kjer je bil njegov sošolec in sestanovalec poznejši slovenski pisatelj Ivan Tavčar. Iz Novega mesta je odšel na graško univerzo študirati matematiko in fiziko ter je 1879. leta doktoriral. Odslej se je bil

Prof. dr. Ignac Klemenčič

ves posvetil problemom elektrike in magnetizma, zraven je opravljal skrbne meritve za pline in pare in preučeval razne kovinske zlitine za izdelovanje normalnih uporov. O svojih raziskavah in odkritjih je napisal veliko razprav ter je skupaj s prof. Lecherjem prejel Baumgartnerjevo na-

NEUTEMELJENA RAVNODUŠNOST DO ZADRUŽNIŠTVA V KOSTELSKI DOLINI

Kmetijsko zadrugo v Fari in Banja Loki sta imeli pred kratkim letna občna zbora. Na teh se je pokazalo, da se je do zdaj premalo delalo na pospeševanju kmetijstva. Glavna dejavnost zadrug je bila usmerjena na trgovino in tako kmetje niso neposredno občutili koristi zadrugništva. Krivda za to ne leži samo na dosedanjih upravnih odborih, čeprav je bilo med njimi tudi nekaj takih, ki so zanamerali delo pri zadrugstvu. Vzroki za slabše delo zadrug tičijo globlje in so predvsem gospodarske narave. Navzlic veliki

pridnosti kostelskega kmeta, drobna kmetijska posestva ne morejo nuditi prebivalstvu dostojnega življenja. Z vsa ostrino se postavljajo vprašanja dopolnilne zaposlitve, kajti zaslužek pri izkoriščanju gozdov gre h koncu. Novi upravni odbori bodo morali prav zato skrbeti za večje investicije v kmetijstvo in razširitev obrtne dejavnosti.

Ne obnem zboru splošne kmetijske zadruge v Fari je bilo sklenjeno, da bo zadruga materialno pomagala in organizirala izsuševanje zamočvirjenih zemljišč ter tudi nosila del stroškov pri morebitnem združevanju zemljišč. Življenjsko vprašanje je nakup zadrugnega prevoznega sredstva. Vsled oddaljenosti so transportni stroški za prevoz kmetijskih pridelkov tako veliki, da stavljajo kostelskega kmeta v veliko slabši položaj, kot ga imajo kmetje kjerkoli drugje. Težko bodo živinorejski odseki pospeševali živinorejo, če kmet dobi za liter mleka 11 din, v mestu pa stane najmanj 24 din.

Ceprav je stvarnost ovrgla sovražne parole zoper zvišanje deležev in jamstva, so kostelski kmetje večinoma še dokaj ravnodušni do svoje zadruge. Če bodo novi upravni odbori uspešni gospodarsko pomagati kmetu, se bosta prav gotovo obe zadrugi hitro okrepili in razširili.

Ing S. Volk

84 porok v februarju

V februarju je bilo v novomeškem okraju rojenih 128 otrok, izmed teh 71 dečkov in 57 deklic. Umrlo je 76 oseb: 44 moških in 32 žensk. Porok je bilo 84.

Liudskoprosvetno delo v Beli krajini

Na letni skupščini okrajne Ljudske prosvete v Črnomlju se je v začetku tega meseca zbrala komaj četrtina povabljenih delegatov. Vzrok, da je bil odziv tako slab, je bil v nedelavnosti odbora, ki je bil več ko pol leta brez pravega predsednika in tajnika in tako vse leto ni bila sklicana niti ena seja odbora. Če je tu krivda na nekaterih ljudeh, ki so bili le formalno vrinjeni v odbor, ali v prestavitvi nekaterih članov izven okraja ali kje drugje, za sedaj ni vredno razpravljati. Dejstvo je, da bi nadrejeni morali malo budneje paziti na to važno organizacijo, ki naj bi dajala smernice in pobude vsemu kulturnoprosvetnemu delu v Beli krajini.

Kljub temu, da je vodstvo odpovedalo, pa so posamezna ljudskoprosvetna društva in skupine v obeh belokranjskih mestih in po vaseh razvile živahno delo. To so pričala bogata poročila Metlike in Gradca, pa tudi Črnomlja, Semiča, Dragatusa in drugih krajev. Zlasti so bile živahne dramske skupine, nekateri pevski zbori, zlasti v Črnomlju, medtem ko se v Metliki kljub bogatemu pevskemu materialu zbori ne morejo prav razviti. Zato pa so v tem mestu aglini godalni orkester in obe godbi na pihala, t. j. starejših godbenikov in mladincev, ki obe vodi kapelnik Silvo Mihelič. Isti kapelnik je začel jeseni proučevati tudi mladince v Črnomlju, ki jim je letos okraj priskrbel nove instrumente. V Beli krajini obstoja tudi več tamburaških družin oz. se snujejo nove.

V sklop ljudskoprosvetnega dela spadajo seveda tudi številne knjižnice, ki pa jih bo treba nekatere združiti, potujoči kino, lutkovno gledališče v Gradcu, belokranjski radio postaja v Črnomlju, Belokranjski muzej v Metliki, predavanja Ljudskih univerz in ne ravno nazadnje gospodinjstvi, kmetijski, pletilni in drugi tečaji, ki jih je bilo to zimo 35 in ki so imeli čez 500 udeležencev. Pozabiti pa seveda ne smemo folklornih skupin, od katerih se je izkazala zlasti metliška, ki je lani spomlad sodelovala pri snemanju Badjurovega dokumentarnega filma »Pomlad v Beli krajini«.

Ze na skupščini je bil izdelan v grobem načrt za delo v letošnji spomladanski pa tudi jesenski sezoni, ko naj bi bilo vse ljudskoprosvetno delo usmerjeno na proslavo desetletnice Prvega zasedanja Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora, ki je zasedal 19. in 20. februarja 1944 v dvorani bivšega Sokolskega doma v Črnomlju. Ta dom, ki je proslavljen za spomenik narodnoosvobodilne borbe, bodo letos menda vedarje dokončno preuredili in dogradili, da bo tako po več letih sposoben, da spet postane žarišče ljudskoprosvetnega dela v Črnomlju.

K veliki veselostni proslavi 10-letnice prvega zasedanja SNO, ki bo spomlad 1954, pa bo tudi Bela krajina dala svoj kulturni delež, za kar naj bi bil porok novi odbor črnomljske Okrajne zveze ljudskoprosvetnih društev, ki mu je bil za predsednika izvoljen prof. Karel Štrbenk.

Minuli teden so zaključili pouk tudi v kmetijsko-gospodinjstvi zimski šoli v Trebnjem. Od jeseni do pomladi je obiskovalo zanimiv pouk 35 fantov in deklet. Šhajali so se trikrat na teden in zvedeli marsikaj novega, kar jim bo koristilo v kmetijskem gospodarstvu, dekleta pa so poleg tega imele desednevni tečaj na kmetijski šoli Mala Loka, kjer so se posvetile predvsem vkuhanju in šivanju. Med tečajem so si ogledali kmetijske šole na Dobu, Mali Loki in Grmu, za zaključek pa so odšli na dvodnevni izlet v Maribor, kjer so bili v srednji kmetijski šoli, kmetijskem inštitutu itd. Za denarno podporo se tečajniki iskreno zahvaljujejo občinskemu ljudskemu odboru in kmetijski zadrugi Trebnje. V letošnji jeseni pa bo kmetijsko-gospodinjstvi šola v Trebnjem imela že dva oddelka.

Na sliki: tečajnice ob zaključku pouka na Mali Loki.

V Vavti vasi dekleta komaj čakajo, kdaj se bo pričel nov tečaj. Spoznala so, da jim tako izobraževanje resnično koristi.

V Prečni so v nabito polni Prosvetni dvorani imele tečajnice kulturni program z zaključkom tečaja. Tudi tu je predsednik občine podprl izobraževanje, učiteljstvo pa je s požrtvovalnim delom vodilo tečaj.

vice delovnih ljudi. Učiteljstvu v tem kraju gre vsa zasluga za uspešni zaključek tečaja!

V Otočju ob Krki so zaključili v nedeljo 4-mesečno zimsko-kmetijsko gospodarsko šolo. Imeli so lep kulturni spored, naštudirali so igro »Zadruga misel« in druge točke. V tej šoli so bili vpisani sami mladinci, ki so ustvarili dober tovariški kolektiv, ki bo z na-

Slovenci doma in po svetu

V sredo, 11. marca, je predaval na novomeški Ljudski univerzi tov. Tone Seliškar, slovenski pisatelj in predsednik Slovenske izseljenske matice, o »Slovincih doma in po svetu«. Predavatelj je predstavil predsednik Ljudske univerze tov. Hubert Repovž, toplo pa so ga pozdravili tudi številni poslušalci v dvorani Doma ljudske prosvete.

Tovariš Tone Seliškar nas je popeljal nazaj v leta, ko so se začeli naši ljudje množično izseljevati zaradi bede in ostalih takratnih težkih življenjskih pogojev. Povedal nam je, da živi 350 tisoč naših ljudi ali skoraj petina vsega našega naroda v tujini. Ljudje, ki so nekoč morali zapustiti domovino, pa svoje domače grude niso nikoli pozabili. V vseh težkih časih so moralno in materialno pomagali domovini, širili o njej resnico, da zagovarja in brani idejo miru in bratskega sodelovanja med našimi narodi in narodi v državah, kjer žive. Predvsem je predavatelj nato orisal življenje in delo naših izseljencev v Ameriki ter se spominjal svojega obiska med njimi.

O nalogah, ciljih in plemenitih namelih Slovenske izseljenske matice je govoril drugi del izvajanj pisatelja Seliškara. Toplo je priporočil sodelovanje s pododbori Matice, ki bodo letos sprejeli v naši sredi še več obiskov izseljencev v stari domovini kakor lani. Vsestranska pomoč rojakom, da se na lastne oči prepričajo o naši stvarnosti, je naša velika in odgovorna dolžnost.

Tovariš Tone Seliškar je po predavanju, ki je bilo pozdravljeno s toplim aplavzom, odgovarjal na vprašanja navzočih. V razpravljanju se je oglasil tudi tovariš Ludvik Medvešek iz Zabiye, vasi, navzoč pa so bili sorodniki izseljencev iz mesta in bližnje okolice. Predsednik Tone Seliškar in tajnik Izseljenske matice tovariš Svagelj sta ime v preteklem tednu predavanja in posvete s pododbori Matice tudi v Brežicah, Krškem, Sentjerneju, Žužemberku in Zagradcu. Ker smo tik pred novo sezono obiskov rojakov, sodelujmo po svojih močeh s pododbori Slovenske izseljenske matice, ki z uspehom deluje v prid našim izseljencem in v prid naši domovini.

Simfonični koncert orkestra Doma JLA v Novem mestu

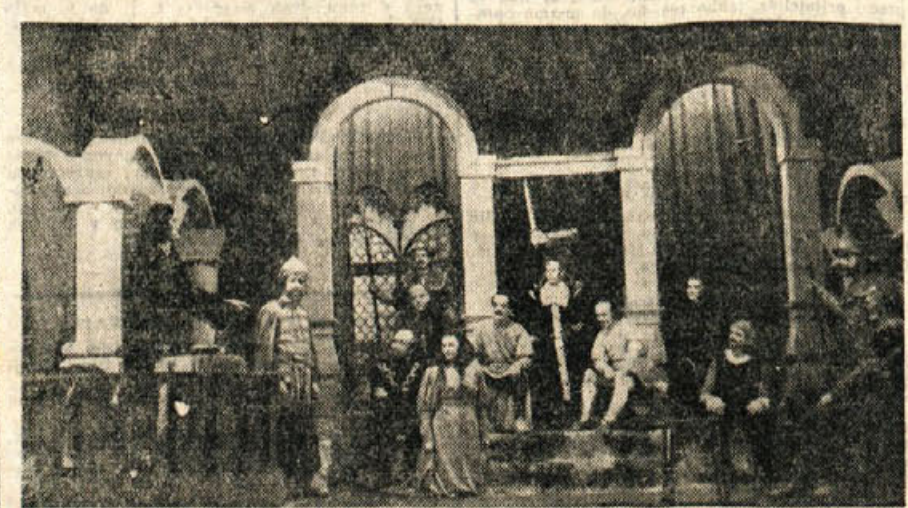
Novomeščanom sedaj že poznani simfonični orkester Doma JLA je pričel v letošnji sezoni že tretji koncert 3. marca 1953 v Domu ljudske prosvete. Na sporedu so bili: Rossini, Viljem Tell, uvertura; Puccini, »Intermezzo« iz op. »Ksenija«, Puccini — fantazija iz op. »Tosca«, Hristi — »Grlica«, igra iz baleta »Ohridska legenda«, Monti »Caradase« št. 2, Wienowski — »Legendae«, Mascagni — fantazija iz op. »Cavalleria Rusticana« — vsakokrat teška dela. Dasiravno nas iskreno veseli, da nam orkester nudi toliko glasbenega življenja, pa je bilo pri zadnjem koncertu vendarle opaziti, da orkester ni bil kos posameznim kompozicijam in to predvsem iz vzroka, ker niso bile posamezne skladbe dovolj in temeljito naštudirane. Tako je pri uverturi »Viljem Tell« celo, zlasti pri solo izstopu, čudno zvenelo, posamezni prijemci pa so bili nesigurni, kar bo treba verjetno pripisati nedovoljni solistični rutini čelista. Kakor sploh, tako je bilo zlasti pri izvedbi fantazije iz Tosce opaziti pomanjkanje pavk, nasprotno pa so bila pri vseh, zlasti pa še pri tej skladbi, pihala odlična. Izmed njih nikakor ni bilo moči prelistati lepega tona roga in tokrat tudi klarineta, dočim je bila oboa, zlasti pri vstopih, netočna, piccolo-flavta pa večkrat za tako majhno dvorano preglasna.

Tudi pri tem koncertu je nastopil solist-violonist Imre Varga z dvema deli — z Monti-jem Cardasom in Wienowskijev »Legendae«. Da je bila to najbolj pričakovana točka tega glasbenega večera, je razumljivo, saj Varga ni samo violonist — solist, temveč mojster svnjega instrumenta. Že pri prejšnjem koncertu je s čudovitim tonom svoje violine osvojil občinstvo, ki ga je tudi pri zadnjem koncertu nagradilo z velikim plaskanjem. Dasiravno je Varga virtuos, pa je bilo pri koncertu opaziti, da občinstvu ni dal tistega, kar je pričakovalo. Temu ni vzrok morda njegovo neznanje, temveč predvsem in izključno njegova indispozicija za igranje na tem večeru zaradi bolezn. Prav bi bilo, da bi bil napovedovalec to pojasnil občinstvu.

Orkestra je dirigiral kapelnik kapetan Tomaž Zajc, ki je duša orkestra. Navzlic svojemu pri-

zadevanju tokrat iz orkestra ni mogel izbahiti tiste prave harmonije in glasbe, kot jo je želel. Presledek med predzadnjim in zadnjim koncertom je bil le prokrastek in samo temu je pripisati, da dela niso bila izvajana tako kot bi bila lahko po tem sicer kvalitetnem orkestru. Kljub temu pa je bil lep večer in smo vsem godbenikom, zlasti dirigentu Zajcu in solistu Vargi hvaležni za glasbeni užitek. Priznajemo, da jih bodo tudi te vrstice opogumile za morda boljše reprizo tega koncerta ali za študij novih glasbenih del.

Dr. S. D.

Prizor iz »Celjskih grofov« na novomeškem odru: Piccolomini (Stefan Hlede) dolži pred sodiščem Veroniko (Maro Gionar) čarovništva

Novomeščani: zbori volilcev

bodo v prihodnjem tednu:

za II. teren — v torek 24. marca ob 19.30 v Sindikalnem domu, za Irčo vas — v sredo 25. marca ob 19.30 v gostilni Vesel, za Zabiye vas — v sredo 25. marca ob 19.30 v hiši Ivana Kastelica,

za Bršljin — v sredo 25. marca ob 19.30 v Zadrugnem domu. Udeležite se zborov volivcev polnoštevilno, sodelujte v razpravljanju o problemih vodovoda, stanov. vprašanja itd.!